

SLEPI INVALIDI PRAVIJO: BRANJE JE PRAVICA – TUDI ZA TISTE, KI BEREJO DRUGAČE David Zalar

Brajica je zakon!

Foto: zajem zaslona ZDSSS (Youtube)

Ob letošnjem **svetovnem dnevu knjige**, ki smo ga obeležili **23. aprila**, želimo v **Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne** ponovno opozoriti na pomembno, a pogosto spregledano dejstvo: **knjige niso dostopne vsem**. Čeprav knjiga velja za simbol znanja, kulture, razvoja in svobode mišljenja, ostaja večina knjižnega gradiva za slepe, slabovidne in osebe z motnjami branja še vedno nedosegljiva. In to kljub temu, da naša knjižnica že več kot 105 let skrbi za to, da tudi ti bralci pridejo do vsebin – le po drugačni poti.

Naši uporabniki ne berejo na klasičen način. **Knjige berejo z dotikom** (v brajici), **jih poslušajo** (v zvočni obliki) ali **uporabljajo prilagojene in dostopne digitalne rešitve**. Mi jim pri tem pomagamo – z izdajanjem knjig v prilagojenih formatih, z dostavo gradiva in z individualnim svetovanjem. A kljub naši strokovni usposobljenosti, tehnologiji in dolgi tradiciji, smo pri tem omejeni. Ne zaradi pomanjkanja volje ali znanja, temveč zaradi prenizkih sredstev in širše sistemske podpore.

Vsako leto v Sloveniji izide več tisoč knjižnih naslovov (cca. 4.500). V naši knjižnici lahko predelamo le izredno majhen del (cca. 280). Čeprav si želimo čim širšega nabora – idealno bi bilo, da bi lahko izdali vse knjige, ki izidejo v Sloveniji – je realnost precej drugačna. **Bralci z okvaro vida** imajo trenutno na voljo le delček celotne knjižne produkcije. Posledično so pogosto izključeni iz kulturnega dogajanja, izobraževalnih procesov in vsakdanjega dostopa do informacij.

Produkcija knjige v prilagojenem formatu ni preprosta. Zvočne knjige zahtevajo profesionalno snemanje, lekturo, montažo ustrezno tehnologijo za poslušanje. **Knjige v brajci potrebujejo posebne priprave in tisk na brajeh tiskarskih strojih.** Elektronski formati morajo biti tehnično in vsebinsko ustrezno prilagojeni. Vse to zahteva čas, strokovno znanje in – najpomembneje – zadostno financiranje. Sredstva, ki jih za to prejemamo, so bistveno prenizka glede na potrebe. Pogosto smo prisiljeni izbirati, katere knjige bomo sploh lahko izdali. Mnoge pomembne vsebine tako ostanejo nedosegljive tistim, ki jih najbolj potrebujejo.

Naši uporabniki so osnovnošolci, srednješolci in študentje in poklicno aktivni posamezniki, ter upokojenci. Njihova želja po branju je enaka kot pri vseh drugih. Branje ni razvada – je potreba. Je temelj za izobraževanje, samostojnost, osebni razvoj in enakopravno vključevanje v družbo. Omejevanje dostopa do knjig zato ni le kulturni problem – je vprašanje človekovih pravic slepih in slabovidnih.

KO SE SOOČIŠ Z AMPUTACIJO

Borut Pogačnik

Katja Verbovšek Zabukovec in Franci Smrke

Predavanje na URI Soča

Foto: B.P. – ZIFS 2025

Številni ljudje le redkokdaj zaidejo v Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Soča Republike Slovenije (**URI Soča**). Za vrati tega pomembnega slovenskega inštituta, pa se dogaja tisoč stvari. Med drugim tudi **poteka rehabilitacija oseb z amputacijami**. Podpredsednik **Društva amputirancev Slovenije Franci Smrke** že dolgo časa obiskuje vse tiste, ki so po operaciji ostali brez ene ali več telesnih okončin, saj ima tudi sam največ znanja s tega področja, ker je že nekaj let amputiranec in sedaj uporablja dobro protezo, tako da njegova amputacija očem ni vidna.

V četrtkovem zgodnjem popoldnevu, 17. aprila 2025, sem se tudi sam udeležil enega takšnih predavanj, kjer stalno sodeluje tudi socialna delavka **Katja Verbovšek Zabukovec**. Z vidika ozaveščanja javnosti o invalidih in invalidnostih, sem predstavil delovanje Združenja invalidov – Foruma Slovenije ter še posebej dveh njegovih programov, ki so temu namenjeni. To sta programa: Odmev in tednik Sporočevalec. Povedal sem, kako pomembno je ozaveščanje slovenske javnosti o invalidih in invalidnostih, kar v združenju počnemo že 30 let. Omenil sem jim tudi, da bodo lahko gostje mojih prihodnjih oddaj ter poslušalcem povedali, s katerimi težavami na družbenem in medicinskem področju, so se morda srečevali v obdobju kriz, ki gotovo sledijo takšnim operacijam. Seznanil sem jih tudi z izhodišči logoterapije Viktorja Frankla, ki temelji na iskanju smisla človekove bivanjskosti.

Franci Smrke, pa je svetoval, kam naj se obrnejo glede **morebitne predelave osebnih avtomobilov**, pridobitve parkirne karte za invalide in drugih ugodnosti ter pravic, ki jim sledijo iz njihove invalidnosti. Sam pa sem tudi iz izkušenj iz preteklih let opisal postopke za pridobitev Evropske kartice ugodnosti za invalide. Novi amputiranci pa so lahko v času predavanja in izmenjave izkušenj povedali, kako oni gledajo na to težko življenjsko preizkušnjo. Srečanje se je končalo v optimističnem pogledu za življenje vnaprej. Seveda pa jim bosta na voljo tudi Društvo amputirancev Slovenije in Dežurna psihosocialna služba za pomoč in oporo invalidom v sklopu Združenja invalidov – Foruma Slovenije (ZIFS).

PREHOD MLADIH INVALIDOV NA TRG DELA

Borut Pogačnik

Karl Destovnik

Foto: Rok Bašnec

Mladi invalidi težko pridejo do zaposlitve, zato je v Sloveniji že med leti 2018 in 2022 potekal uspešen projekt Prehod mladih na trg dela. Takrat je bilo vključenih 2.077 mladih iz vse države. V letošnjem letu pa bo ta projekt dobil še plus - ker se bo imenoval **Prehod mladih +**.

O tej problematiki smo se v radijski oddaji **Odprta dlan** v sredo, **23. aprila 2025**, pogovarjali s **Karлом Destovnikom**, predsednikom skupščine **Združenja izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v Sloveniji**, ki je gotovo oseba, ki najbolj pozna to problematiko, saj se z njo že ukvarja najmanj tridesetletja.

V kontaktni radijski oddaji, kjer je sodelovalo tudi več poslušalcev, je pojasnil, kakšni so načrti tega projekta, kdo vse so mladi, ki se bodo lahko vključevali v ta projekta ter kje bodo lahko navezali stik z izvajalci in pa tudi z bodočimi zaposlovalci. Projekt bo trajal **vse do konca septembra leta 2029**. Financiralo pa ga bo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Evropski socialni sklad. Izjemnega pomena so delodajalci, ki jih bodo animirali za to sodelovanje. **Ozaveščanje delodajalcev je namreč izjemnega pomena**, da se **bo ta prehod mladih tudi uresničil**, kar je nedvomno cilj takšnega projekta.

V Evropi poznajo različne prakse tovrstnih prehodov, vendar je naša – slovenska, pravzaprav inovacija. V mesecu maju bo Karl Destovnik s sodelavci obiskal tudi Litvo, kjer so zelo navdušeni nad takšnimi načrti in bi se radi seznanili s slovenskimi izkušnjami iz preteklosti in sedanjega obdobja.

Poslušalci, ki so že imeli izkušnje s prejšnjim projektom, so **imeli dobro mnenje o izvedbi**, kot je povedala ena od poslušalk, ki je verjetno tudi **mama mladega invalida**, ki je šel po tej poti in prišel do zaposlitve.

Prav kontaktne radijske oddaje, so priložnost in možnost, da vsi tisti, ki želijo izvedeti, kaj več to gosta oddaje tudi vprašajo. Če ne bi imeli takšnega pristopa, bi verjetno bilo potrebno še več truda za ozaveščanje javnosti o tovrstnih projektih, ki so velik **korak naprej k izboljšanju socialnega stanja mladih invalidov**.

Zanimivi oddaji lahko prisluhnete v arhivu **Radia Zeleni val**: <https://soundcloud.com/radiozelenival/odprta-dlan-karel-destovnik>

SLEPA PEVKA IN PESNICA, PREDSEDNIK HEMOFILIKOV IN PREDSTAVNICA SOŽITJA...

Janez Dolinšek

Mirjana Šernek

Foto: DHS / arhiv ZIFS

Že na začetku meseca maja, bo zopet zelo živahno pod medijskim obnebjem, saj bosta v sredo, **7. maja 2025**, v **Odprti dlani** nastopila slepa pevka in pesnica **Mirjana Šernek** ter predsednik **Društva hemofilikov Slovenije Janez Dolinšek**. V oddaji, ki bo med **10.30 in 11.15 uro**, boste lahko sodelovali tudi s svojimi vprašanji, mnenji in stališči na telefonski številki studia Radia Zeleni val **01 786 0 400** ter oddajo poslušali na frekvencah: **93,1, 96,2 in 97,0 MHz**.

V nedeljo, **11. maja 2025**, pa boste lahko med **18.15 in 18.45 uro** lahko prisluhnili pogovoru s predstavnico **Društva Sožitje Celje Kajo Soršak**. Ta oddaja Sončni žarek ni kontaktna, frekvence Radia Celje pa so: **94.8, 95.1, 95.9, 90.6 MHz**.

STRATEŠKI POSVET O SODOBNEM ZDRAVSTVENEM SISTEMU IN SODOBNIH ZDRAVSTVENIH POLITIKAH

Državni svet Republike Slovenije, Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje (SBRA) iz Bruslja in Gospodarska zbornica Slovenije vabijo na

STRATEŠKI POSVET O SODOBNEM ZDRAVSTVENEM SISTEMU IN SODOBNIH ZDRAVSTVENIH POLITIKAH

v petek, 9. maja 2025, od 9.00 do 14.00
v dvorani Državnega sveta Republike Slovenije, Ljubljana, Šubičeva 4.

Vabljeni k izmenjavi mnenj in iskanju skupnih rešitev!

Foto: DZ RS

V času, ko se **slovenski zdravstveni sistem sooča s številnimi izzivi** - od preobremenjenih zdravstvenih ustanov, pomanjkanja kadrov, dolgih čakalnih vrst do vprašanj financiranja in dostopnosti storitev - je nujno, da združimo moči ter poiščemo učinkovite rešitve.

Posvet, ki se bo odvil v organizaciji Državnega sveta RS, Slovenskega gospodarskega in raziskovalnega združenja (SBRA) in Gospodarske zbornice Slovenije, bo priložnost za odprt dialog med različnimi deležniki – od predstavnikov zdravstvenih institucij, politikov, gospodarstva do civilne družbe – s **ciljem vzpostavitve bolj trajnostnega in odzivnega zdravstvenega sistema**. Posvet bosta povezovala državni svetnik Danijel Kastelic, predsednik Komisije Državnega sveta

za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, ter doc. dr. Draško Veselinovič, predsednik UO Slovenskega gospodarskega in raziskovalnega združenja (SBRA) iz Bruslja.

Strokovnjaki z različnih področij - zdravstva, ekonomije, politike in raziskovalnih institucij ter predstavniki uporabnikov sistema bodo udeležencem posveta predstavili svoje analize, izkušnje in predloge za **izboljšanje slovenskega zdravstvenega sistema**. Pri tem bodo ključni poudarki dani izzivom in reformi slovenskega zdravstvenega sistema s ciljem izboljšanja dostopnosti, zmanjšanja čakalnih vrst in optimiziranja financiranja zdravstvenega sistema; vlogi gospodarstva in inovacij pri napredku in večji učinkovitosti storitev; evropski perspektivi in priložnostih s poudarkom na dobrih praksah, ki jih je mogoče prenesti iz tujine, vključno s preventivo in zmanjševanjem škode, ter zdravstvenim politikam in regulativi, temelječi na sistemskih spremembah, ki so potrebne za dolgoročno vzdržnost zdravstvenega sistema.

Za udeležbo na dogodku, ki bo v petek, **9. maja 2025**, od 9. do 14. ure, je **obvezna prijava** prek <https://www.ds-rs.si/sl/form/strateski-posvet-sodobni-zdravst> do četrtek, 8. maja 2025, do 10. ure. **Število prijav je omejeno**. Ostali zainteresirani si dogodek lahko ogledate v živo na www.ds-rs.si ali na YouTube strani Državnega sveta. Posnetek posveta bo tudi po zaključenem posvetu dostopen na obeh navedenih spletnih straneh. (vir: **DZ RS, SBRA** in **GZS**)

HALO, ZIFS...?

Poberki iz dežurne svetovalne službe

Pokličite nas na **041 381 679**, vse dni v tednu med **8.00 in 21.00** uro ali povprašajte na info@zifs.si.

Dežurna svetovalna služba Združenja Invalidov – Foruma Slovenije deluje neprekinjeno vse dni že od 20. marca 2020 naprej in je v tem času pomagala že več kot tisoč ljudem.

Poberek iz dežurne svetovalne službe:

- Naš članek o nedostojnih invalidskih pokojninah je vzpodbudil mnoge, da ste nas klicali in pisali.

Posebej invalide zanima, zakaj je to vezano na delovno dobo in delo, ne pa na status kot tak, saj mnogi zaradi svoje invalidnosti niso nikoli mogli delati in tudi ne bodo.

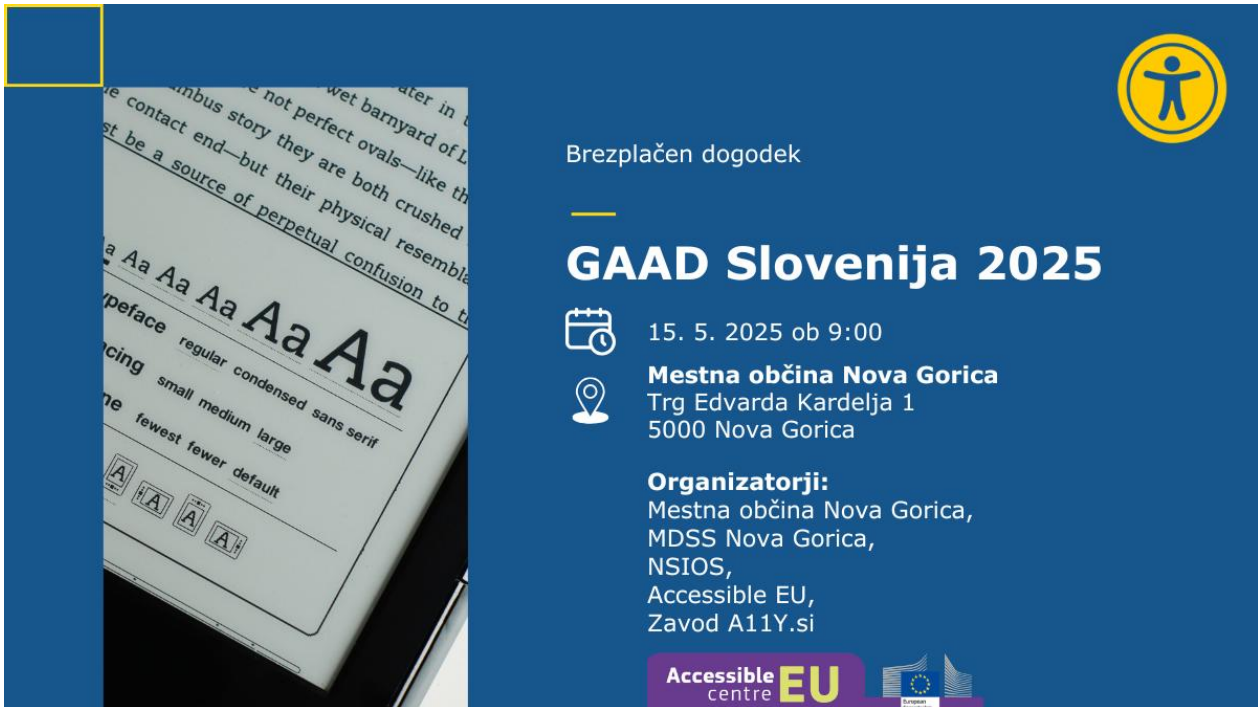
»Dalj časa opazujem situacijo na področju invalidskih pokojnin in se poglobljam v situacijo, ki je v realnosti in sem jo spoznal tudi ob invalidnosti bližnjega. Ko berem in iščem zgodbe posameznikov sem zgrožen, kako se obnašamo do skupnosti invalidov v Sloveniji. Pišem na dva naslova, ki mi nekako dajeta razmislek, da ste kompetentne osebe, ki imate zelo dober in jasen vpogled v situacijo glede invalidov v Sloveniji. Pustimo ob strani v tem zapisu dolgotrajno oskrbo, ki je sramota in zgodba zase. Zame je ključno samo eno vprašanje glede invalidov v Sloveniji in zakaj nisem nikjer zasledil, da bi kdo kdaj izpostavil to norost in sicer: Zakaj je višina invalidske pokojnine v osnovi odvisna od delovne dobe? Zna kdo pojasniti do norost, ker da je to sploh mogoče se mi zdi največje norčevanje iz ljudi. Kot, da se ljudje sami odločijo, da bodo invalidi? Ali ni tragično, da postaneš invalid samo po sebi težko spoznanje s katerim moraš živeti? Ali se sami odločimo ali bomo invalidi prvi dan službe ali 40 leto službe? Sram me je, da živim v taki državi, kjer se denar meče v zrak, ne damo pa ga tistim, ki bi jim lahko vsaj malce olajšali življenje.«

- Čeprav smo že nekajkrat zapisali, da ne skrivate številke, ko kličete, pa se to še vedno dnevno dogaja.

Ko namreč govorimo z eno osebo, nam kaže, da nas še nekdo kliče, a ga kasneje zaradi nevidne številke, ne moremo poklicati nazaj. Pri nas se nimate česa bati, saj spoštujemo intimnost vseh svetovancev. Ne snemamo, ne pišemo, ne jemljemo nobenih podatkov!

Zanima nas samo težava v kateri se je nekdo znašel in kako jo rešiti!

OZAVEŠČANJE O DOSTOPNOSTI – GAAD SLOVENIJA 2025

The poster features a blue background with a yellow accessibility icon in the top right corner. On the left, there is a photograph of a document with various font sizes and styles, including 'Aa Aa Aa Aa Aa' and 'A A+ A+ A+'. The text on the poster includes: 'Brezplačen dogodek', 'GAAD Slovenija 2025', '15. 5. 2025 ob 9:00', 'Mestna občina Nova Gorica', 'Trg Edvarda Kardelja 1', '5000 Nova Gorica', and a list of organizers: 'Mestna občina Nova Gorica, MDSS Nova Gorica, NSIOS, Accessible EU, Zavod A11Y.si'. Logos for 'Accessible centre EU' and the European Union are also present at the bottom.

15. maj – ozaveščanje o dostopnosti

Foto: Zavod A11Y.si

Vsak tretji četrtek v maju je namenjen **ozaveščanju o dostopnosti** – GAAD (**Global Accessibility Awareness Day**). Po uspešni izvedbi dogodkov v letih 2023 in 2024 tudi letos nadaljujemo s tradicijo. Z veseljem vas vabimo na GAAD Slovenija 2025!

Zakaj ozaveščanje o dostopnosti?

GAAD Slovenija 2025 je namenjen izboljšanju razumevanja in ozaveščanja o dostopnosti za osebe z invalidnostmi. Obravnavali bomo ključna področja, kot **so digitalna, prostorska in storitvena dostopnost ter pomen vključujočih praks za uporabnike**.

Dogodek poteka le mesec in pol **pred začetkom veljavnosti Zakona o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide** (ZDPSI), ob koncu leta pa se izteče tudi rok za **odpravo grajenih in komunikacijskih ovir po ZIMI** (Zakon o izenačevanju možnosti invalidov). Zato letošnji GAAD še posebej izpostavlja odgovornost in priložnost za spremembe.

Konferenca se bo v letu 2025 osredotočila na naslednja področja:

- ✓ dostopnost prostora in storitev,
- ✓ dostopnost kulture,
- ✓ potrebe in pomen dostopnosti za invalide in
- ✓ aktivnosti za udejanjanje pravic.

KDAJ?

Četrtek, 15. maj 2025, od 9.00 do 15.00

KJE?

Mestna občina Nova Gorica, Trg Edvarda Kardelja 1, Nova Gorica

KAKO?

Hibridno usposabljanje (v živo ali na daljavo)

Delavnico organiziramo Zavod A11Y.si, Mestna občina Nova Gorica, MDSS Nova Gorica, Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) in Evropski center virov o dostopnosti - AccessibleEU. (vir: **Zavod A11Y.si**)

TRADICIONALNA PRIPRAVA VELIKONOČNIH PIRHOV Katarina Lukešević

Druženje na Jesenicah

Foto: S.B. – ZIFS 2025

Velika noč je za nami. Spomini na pripravo prazničnih dobrot pa so nam še ostali v spominu. Prazniki so primeren čas za druženje in skupinsko ustvarjanje. Tako so pravo **velikonočno druženje** organizirali na **Jesenicah**, kjer je bila tudi izvajalka Simona z uporabniki programa **Veriga psihosocialne oskrbe in druženja**. Kot vidite, so se na tradicionalen unikaten način lotili **barvanja pirhov**. Jajca so z zelenjem ovili v najlonke in jih nato v čebulnih olupkih tudi skuhalo.

PRISLUHNIMO TIŠINI: DRAŽENOVA POT DO PRAVE ZAPOSLOTITVE Vlasta Tifengraber

Foto: Prisluhnimo tišini

Ob 1. maju, **prazniku dela**, boste v tokratni oddaji Prisluhnimo tišini spoznali simpatičnega **23-letnega močno naglušnega Dražena Žabiča**, ki že več let zanesljivo opravlja delo v podjetju Ključek. Kljub okvari sluha se je s pomočjo razumevajočih sodelavcev uspešno vključil v delovno okolje in dokazal, da so predanost, vztrajnost in sodelovanje ključ do uspešne integracije. Ob tem smo raziskali tudi, **kako gluhe in naglušne osebe v Sloveniji vstopajo na trg dela, kakšno podporo imajo v sistemu zaposlitvene rehabilitacije** in zakaj so **tehnične prilagoditve delovnega mesta tako pomembne**.

Oddaja Prisluhnimo tišini bo na sporedu v sredo, 7. maja 2025, ob 15.40 uri na TV SLO 1.

DAN ZA SPREMEMBE IN MEDGENERACIJSKO DRUŽENJE Dragica Mirnik*

Družili in povezovali so se v Lambrechtovem domu

Foto: MDDI Celje

Četrtek, 10. aprila 2025, je bil prav poseben dan. Z našimi člani: Lojzko Operčkal, Mileno Založnik, Hermino Lipovšek in Danico Belak, smo zjutraj prišle v »**Čebelco**« v Vojniku s prav posebnim namenom, vesele in polne pričakovanj. Vedele smo, da se nam obeta čudovit dan. Pričakovale smo obisk.

Posebni gostje-varovanci iz **Lambrechtovega doma** iz Slovenskih Konjic s spremstvom imajo danes dan za »potepanje«. Želele smo jih pogostiti in jim **postreči z zdravim obrokom**, da se bomo lahko o življenju na podeželju in kuhinji v starih časih pogovarjali. Jajčni štruklji, skutini štruklji in kompot iz bučk z jabolki, so prava izbira.

Lojzka je prava mojstrica pri pripravi teh jedi. Za pestrost pa je poskrbela Majda Brežnik, ki nam je pokazala, kako so včasih **izdelovali rože iz krep papirja in krasili z njimi kapele in domove**. Po predstavitvi je naredila vsem prisotnim svojo rožico za spomin. Miza je bila polna dobrot, pogovor je stekel sproščeno kot s starimi znanci. Da brez harmonike in ubranega petja ni zabave, pa tudi vemo. Zapeli smo nekaj pesmi, klepetali in si obljubili, da se še srečamo.

Varovanci so povedali, da so veseli, ker jim dom **omogoča taka srečanja, druženja**, da je njihova jesen življenja posuta z dogodki, ki jim dajejo vzpodbudo in voljo do vsakega trenutka življenja. Takrat ko te kaj boli, ko si osamljen, se spomniš takšnih trenutkov, se spomniš da so ob tebi in s teboj ljudje, ljudje ki jim je mar, ki se trudijo da živimo lepo, so rekli.

***Dragica Mirnik** je predsednica MDDI Celje.

KOLESARSKA DIRKA TOUR OF SLOVENIA Urška Maučič

Letošnja **kolesarska dirka Tour of Slovenia** bo potekala v petek, **6. junija 2025**. **Ormož** ima čast, da **gosti cilj tretje etape**, predvidoma **okrog 15. ure**. To je izjemna priložnost, da se **pred svetovno javnostjo ponovno predstavimo v najboljši luči** – lansko leto smo že dokazali, da znamo skupaj ustvariti nepozabno vzdušje. Letos želimo iti še korak dlje! Na progi bomo tudi tokrat pripravili različne animacije in navijaške točke, ki bodo poskrbele za živahno dogajanje in

bodo ujete tudi v televizijske posnetke. Zato vas pristrčno **vabimo k sodelovanju** – bodisi z animacijami, nastopi, navijaškimi rekviziti ali zgolj z dobro voljo. **Vsaka prisotnost šteje** in vsakega sodelovanja bomo iskreno veselili!

Dirka bo potekala 6. junija 2025, predvidena trasa

Foto: Občina Ormož

Prosimo vas, da nam do petka, 23. maja 2025, sporočite, ali se nameravate pridružiti in na kakšen način bi se želeli predstaviti. Za šole, katerih učenci bodo sodelovali na Dnevu mladih in se kasneje skupaj z nami odpravili na dirko, slednje naj šteje le v vednost. Če pa bo kljub temu želja po dodatni animaciji, pa se bomo uskladili.

DAN ODPRTIH VRAT ZDRUŽENJA MULTIPLE SKLEROZE SLOVENIJE

SVETOVNI DAN MULTIPLE SKLEROZE

DAN ODPRTIH VRAT

30. maj 2025

v prostorih Zdrženja multiple skleroze Slovenije
(Maroltova 14, Ljubljana)

Želimo si, da naš dogodek s svojo prisotnostjo počastite tudi vi, zato si lahko v svojem koledarju rezervirate čas 30.5.2025 med 10.00 in 12.00 uro!

Uradno vabilo boste prejeli v začetku meseca maja.
Veselimo se srečanja z vami!

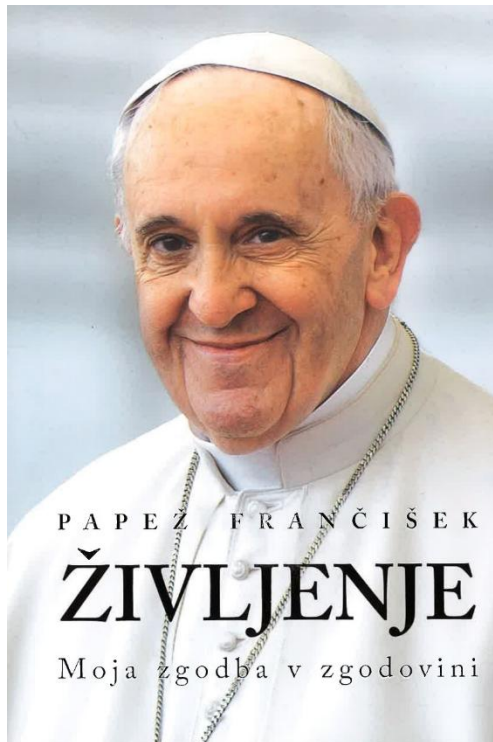
Edvard Rednak,
predsednik ZMSS

Svetovni dan multiple skleroze – 30. maj

Foto: Zdrženje multiple skleroze Slovenije

Ob svetovnem dnevu multiple skleroze, ki ga vsako leto obeležujemo 30. maja, Zdrženje multiple skleroze Slovenije vabi na dan odprtih vrat, in sicer v svoje prostore – na Maroltovo 14 v Ljubljani. V svojem koledarju si rezervirajte čas med 10. in 12. uro.

KNJIŽNA NOVOST
PROTI VSAKI NEENAKOSTI MED LJUDMI
Borut Pogačnik

Založba Družina, strani 272, 29,90 eur Foto: ZIFS

Življenje **papeža Frančiška** se je izteklo na Velikonočni ponedeljek, 21. aprila, ko je ob 7.35 uri, za vedno zapustil ta svet. Za seboj je pustil izjemno duhovno dediščino, ki jo najbolje ponazarjajo njegove namere ob izvolitvi za papeža in to v smeri, da se mora Cerkev odpreti navzven in prisluhniti tistim čisto na robu, ki so bili in so še odrinjeni od bogastva, spoštovanja in empatije družbe.

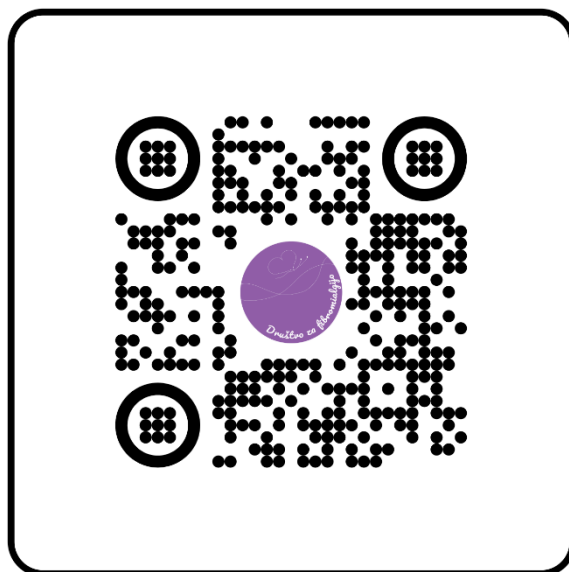
Šele v tej knjigi **Življenje**, ki jo je prevedel Andrej Turk, izvemo, kako je že v zgodnji mladosti spoznaval trpljenje ranljivih skupin v Argentini, ko je postal papež, pa po vsem svetu. Leta 1989 ga je izjemno razveselilo, da je končno padel Berlinski zid in da državljani obeh Nemčij niso bili več ločeni. V tistem času in še pred tem pa je tudi spoznal, da takšne in podobne zidove gradimo ljudje med seboj in da ne prepoznamo potreb bližnjega. Takole piše na strani 121 te zanimive knjige: **»Tak zid je na primer zaprto srce, ki je neobčutljivo in neprepustno za potrebe bratov in sester. V njem ni prostora za sočutje in solidarnost. Taki zidovi povzročajo razdeljenost med ljudmi in zavirajo napredek človeštva. Kristjani pa smo poklicani slediti zgledu Jezusa, ki nas je vse povezal s svojo krvjo.«** Na ta način je opozoril, da zidovi niso le fizični, saj nas spori z drugimi ljudmi enako ločujejo, kajti kjer so zidovi, uspevajo mafijci in zločinci vseh vrst, ki izkoriščajo človeško slabotnost, strah in osamljenost.

Marsikoga življenje zelo malo ali nič ne nauči, **Jorga Maria Bergoglia**, pa je seznanilo že zgodaj z vsemi mogočimi vrstami Zla. Še posebej čas po državnem udaru v Argentini, ko je neizprosni general Jorge Rafael Videla izpeljal državni udar in pričel z najhujšim nasiljem, kjer so pobili na 10.000 ljudi, brez sojenja in samo na temelju indicov, da niso simpatizerji zloglasne vojaške vlade. Ne samo, da so jih mučili, ampak so jih metali kar žive iz helikopterjev in letal v ocean. Tudi J. M. Bergoglia je bil osumljen, ker je pomagal številnim rojakom s svojo avtoriteto, na način, da je izprosil za mnoge tudi prostost iz zaporov. V svojem življenjepisu omenja, ker je bil vedno strog do sebe, da je morda celo premalo storil za te ljudi. Njegova skromnost se ni pričela samo z odločitvijo, da bo kot papež živel v »hotelu« Svete Marte, ampak že prej, ko je bil imenovan za kardinala v Buenos Airesu, ko je nekdanjemu kardinalskemu šoferju uredil novo zaposlitev, sam pa je se vozil z javnim prevozom.

Skušal je dopovedati svetu, da ni rešitev v oboroževanju, ampak v iskanju miru, ker v vseh vojnah trpijo tisti, ki jih niso zanetili in ki so najmanj krivi. V zadnjih letih je vse svoje diplomatske in druge napore usmeril v reševanje kriz v Ukrajini,

na Bližnjem Vzhodu, Sudanu ter drugih vojnih žariščih. Sprejemal je sorodnike in žrtve teh vojn ter z njimi podoživljal strahotno trpljenje, ki so mu bile žrtve izpostavljene. Zelo ga je prizadelo tudi trpljenje Judov pred in med 2. svetovno vojno. Zanj smo bili vsi prebivalci Zemlje bratje in sestre in to je oznanjal tudi glede migrantov, drugače spolno usmerjenih ter zavrženih v vsakem pogledu. Redno in nepričakovano je obiskoval tudi najtežje invalide in kaznjence. Bil je živ primer delujočega Evangelija, ki ni samo v besedah, ampak izključno v dejanjih. Krivice najbolj siromašnih je pripisoval vlogi ponorelega liberalizma, ki se ne ozira na človeka, ampak zgolj in samo na dobiček. Menil, da je Bog vedno korak pred njim in da je pot po kateri je šel, edina mogoča. Poskušal je odgovoriti na vse dileme sodobnega človeka ter umestiti moralo in etiko sveta v dejanja, ki jo potrjujejo.

FIBROSVET Katarina Podgoršek

Črtna koda za prijavo na dogodek! Foto: Društvo za FM

V soboto, 17. maja 2025, bo v Lenartu potekalo **vseslovensko srečanje FibroSVET 2025**, ki bo obeležilo kar dva pomembna datuma: 12. maj, **mednarodni dan ozaveščanja o fibromialgiji**, ter 22. maj, **dan Društva za fibromialgijo**. Dogodek bo združil kulturni, strokovni in družabni program, s čimer želi društvo okrepiti prepoznavnost bolezni, ki ostaja v veliki meri nerazumljena – a močno vpliva na kakovost življenja tisoče ljudi po Sloveniji.

Fibromialgija je kronično bolezensko stanje, ki povzroča razširjeno bolečino, izčrpanost in številne druge simptome, kot so motnje spanja, kognitivne težave in preobčutljivost na dražljaje. Kljub pogostosti (prizadene približno 2–4 % prebivalstva) jo zdravstvo pogosto spregleda ali minimalizira, bolniki pa se prebijajo skozi dolga leta brez prave diagnoze ali pomoči. Prav zaradi tega je namen dogodka FibroSVET 2025 tudi javno ozaveščanje in grajenje mostov med bolniki, strokovnjaki in širšo družbo.

Dogodek se bo pričel ob 10. uri dopoldne. Uvodni del bo zaznamoval ples s krili, ki ga bo izvedla Sonja Rožman, s čimer bo simbolno odprla prostor za svobodo gibanja in izražanja, kljub telesnim omejitvam. Zbrane bova pozdravili Katarina Podgoršek, predsednica Društva za fibromialgijo, in dr. Helena Jamnik, predsednica strokovnega sveta društva. Sledil bo kulturni program, v katerem bosta nastopila priznana slovenska umetnika – violinistka Anja Bukovec in pianist Andrej Goričan.

Strokovni del bo ponudil vpogled v nove pristope k obravnavi fibromialgije in sorodnih bolezni. **Svoja znanja in izkušnje bodo delili:** Tjaša Jerak, magistrica plesno-gibalne psihoterapije (ADMP UK), Zavod TUGENDE, Luka Duh, OMMT in vodja Centra Soteum, Peter Braček, fizioterapevt, Fizioterapija Braček in Suzana Baar, terapevtka s področja NeuroArt, holistične in umetnostne terapije, Društvo NUMI.

POTOVANJE SKOZI PANAMO

Borut Pogačnik

Panamski prekop

Foto: Bogomil Ferfila

Naš dolgoletni simpatizer in dopisnik, **prof. dr. Bogomil Ferfila**, je bil tokrat v **Panami**. Izkoristili smo to priložnost in ga povprašali po najbolj aktualnih novicah, saj jih v medijih na splošno ni zaslediti. Najbolj odmevna je gotovo vest, da so Američani že odkupili obe pristanišči od kitajskega-hongkonškega lastnika, kar še ni bilo objavljeno v svetovnih medijih. Prav tako smo izvedeli, da je taksa plovila skozi Panamski prekop za eno ladjo, kar 250.000 ameriških dolarjev. Sicer pa pogledjmo, kaj je na naša vprašanja odgovoril znani profesor.

Te dni ste se vrnil iz Paname, ali nam lahko poveste, kakšno je sicer razpoloženje v tej državi, saj vemo, da se je Panama skozi zgodovino velikokrat upirala ameriški nadvladi?

Moram reči, da me je potovanje tako skozi Panamo kot vse ostale države Srednje Amerike (San Salvador, Gvatemala, Honduras, Kostarika) prijetno presenetilo. Naravne lepote sem pričakoval, a zaradi tihotapljenja mamil in ljudi so te države veljale za nevarne, saj so se v njih kriminalne tolpe spopadale s policijo in vojsko. Razen prisotnosti dobro oboroženih policistov in vojakov na ulicah, so tako mesta kot podeželje izgledali varno in normalno. Zanimivo, da je prav v daleč najbogatejši srednjeameriški državi Panami v celoti blokiran del transameriške avtoceste, ki poteka od Aljaske do juga Argentine, torej po celotni Severni Ameriki, Srednji Ameriki in Južni Ameriki v dolžini več kot 30 000 km. In prav na njenem delu na panamskokolumbijski meji so kriminalne tolpe obeh držav v celoti zasedle mejno ozemlje. Tudi ZDA, ob vsem sodelovanju s panamsko vlado, ne more razrešiti tega problema. Seveda pa so v Panami sedaj najbolj aktualne grožnje predsednika Trumpa, da bo kanal zasedel z ameriško vojsko. Je pa to v današnjem času nemogoče, saj bi celoten svet podprl Panamo in obsodil ZDA. A panamska vlada Trumpove grožnje jemlje resno in se z njim pogaja.

Če se sprehodimo skozi zgodovino izgradnje Panamskega kanala lahko vidimo, da je bila ta država nekoč Velika Kolumbija, Američani pa so jo »osvobodili« in naredili iz nje protektorat.

ZDA je prav z namenom izgradnje oziroma dokončanja francosko začete gradnje Panamskega kanala pomagala Panami, da je postala neodvisna. Tedaj sta obe državi sklenili sporazum o dokončanju Panamskega kanala, v sporazumu pa tudi jasno določili, da po določenem obdobju ameriškega lastništva pride v panamske roke. To se je tudi zgodilo in to celo nekaj let pred iztekom roka, kajti prebivalci Paname so vedno težje prenašali ameriško lastništvo kanala sredi Paname.

Lani je minilo 110 let od odprtja prekopa (15. avgust 1914) in je dolg 82 km. Zatem pa so ga še velikokrat posodabljali. Zaradi različnih nivojev Atlantskega in Tihega oceana ladje dvigujejo in spuščajo. Ste se tudi vi peljali tam skozi, in če ste, kaj ste doživljali?

Panamski kanal je dolg nekaj več kot 80 km in je dvakrat krajši od Sueškega kanala. Na Sueškem kanalu sem bil nekaj dni pred jomkipursko vojno leta 1973, ko so Egipčani preko njega prodri daleč v Izrael. Vendar je Sueški kanal raven, v Panamskem kanalu pa je treba ladje najprej 25 metrov vzdigniti, nato pa za prav toliko tudi spustiti, da pridejo na nivo Atlantskega oziroma Pacifiškega oceana. Američani so namreč s tako visokim jezom zajezili reko po Panami in jo

spremenili v dolgo jezero, po katerem plujejo ladje med obema oceanoma. Dvigovanje in spuščanje ladij poteka v velikih bazenih na začetku in koncu jezera in to vzame po nekaj ur na vsaki strani. Gradnja je bila tako mnogo hitrejša in cenejša kot pa dolgotrajno kopanje, a prehod ladij je zato dolgotrajen in dražji.

Ponujajo prevoz s potniško ladjo po celem kanalu za 250 dolarjev, kar traja cel dan. Jaz sem se raje ob kanalu peljal z avtomobilom.

Baje država Panama živi od taks prehoda skozi prekop, znano pa je tudi, da tisoče ladij pluje pod panamsko zastavo. Kakšna se vam je zdela politična in socialna situacija v tej državi?

Prehod ladje tako skozi Panamski kot Sueški kanal stane enako – med 200 000 in 300 000 dolarjev za velike tovorne in potniške ladje. Ali se splača? Da, kajti vsaka ladja si tako prihrani 11 dni plovbe okoli celotne Južne Amerike, kjer je povsem na jugu morje še posebej razburkano in nevarno – edino tam sem od vseh mojih plovb po svetovnih oceanih skoraj bruhal.

Politične in gospodarske razmere so tako v Panami kot tudi drugih državah Srednje Amerike dovolj stabilne. Prej je bila v njih na oblasti vojska, postopoma pa so vse države uspele generale preseliti v kasarne in stran od politike. Vojaštvo je še vedno politično pomembno, ne vodi pa več upravljanja držav.

Zakaj je veliko ladij registriranih v Panami in plujejo pod panamsko zastavo? Razlog je v nizkih davkih na podjetja in posameznike, ki prenos podjetja ali stalnega bivališča v Panamo, naredijo zaradi večjega dobička. Tudi v Sloveniji je kar nekaj podjetij in posameznikov, ki so se zato preselili v takoimenovane »davčne oaze«. A v Evropi niti ni treba iti tako daleč – ravnokar sem se vrnil od ene in sicer iz Luksemburga.

Promet skozi Sueški prekop zaradi stalnih napadov Hutijevcev stagnira. Kakšen pa se vam je zdel promet skozi Panamski prekop? Morda je zanimivo tudi to, da je bil Ferdinand de Lesseps, sicer Francoz, prvi začetnik tako Sueškega kot Panamskega prekopa, a je dokončal le Sueškega.

Francoz Lesseps je uspešno zgradil Sueški kanal, nato pa propadel pri gradnji Panamskega in končal v ječi – skupaj s svojim sinom in arhitektom Eiffelom, ki je zgradil Eiffelov stolp v Parizu. Deloma je imel pri gradnji Panamskega kanala smolo – takrat še niso poznali zdravila proti malariji in v malarični Panami je zato umrlo 50 000 domačih delavcev in 5000 belcev. Potem nihče ni hotel priti več delati na kanalu, zmanjkalo pa je tudi denarja.

Nato so kanal za tretjino cene od Francozov kupili Američani, cepili delavce proti malariji in pripeljali najsodobnejšo tehnologijo. Namesto kopanja kanala so raje zgradili jez in tako podaljšali plovbo. Seveda je zato prepustnost Panamskega kanala manjša in ladje vedno čakajo.

Glede napadov Hutijevcev sem se nedavno srečal s kolegom iz Izraela. Povedal mi je, da so sedaj Hutijevci dobili nove rakete, ki jih celo Izrael z ameriškimi in drugimi zahodnimi zavezniki le težko prestreza. Izgleda, da to skrivajo tudi Izraelci, saj takšne novice nisem zasledil v nobenem svetovnem mediju. Tudi zato Trump in ZDA pospešeno obračunava s hutijskimi uporniki. Na Bližnjem vzhodu še dolgo ne bo miru!

ZAKAJ JE SOCIALNO VKLJUČEVANJE POMEMBNO?

Borut Pogačnik

V zadnji številki Sporočevalca smo se spraševali, **kam gredo osebe z motnjo v duševnem razvoju**, ko starši ali drugi sorodniki umrejo ali pa niso več sposobni skrbeti zanje?

Gostja **Jasna Kofol**, ki je študirala socialno delo in se leta 2000 zaposlila kot strokovna sodelavka – skupinska habilitatorka v Želvi, pa je v sredini oddaji **Odprta dlan, 16. aprila 2025**, odgovorila na ta in podobna vprašanja.

V zanimivi in pestri oddaji, ki jo lahko poslušate tudi v arhivu Radia Zeleni val že od samega predvajanja oddaje, boste lahko slišali, zakaj in kako je nastal **projekt socialnega vključevanja**, ki omogoča s pomočjo podpornih oseb, **da ostanejo invalidi z motnjo v duševnem razvoju čim dlje v domačem okolju**. Veliko poslušalcev pa je oddajo tudi sicer poslušalo, saj so imeli vrsto vprašanj na to temo.

Jasna Kofol

Foto: Radio Zeleni val

Jasna Kofol je sicer pomočnica direktorja za varstveno delovne centre in bivalne enote v okviru invalidskega podjetja Želva.

Nabor storitev socialnega vključevanja sicer obsega:

- ✓ usposabljanje za samostojno življenje aktivnosti za oblikovanje podpornega okolja, ozaveščanje in opolnomočenje uporabnikov in svojcev za izvajanje osebnega načrta za samostojno življenje,
- ✓ vseživljenjsko učenje, spremstvo na aktivnostih vseživljenjskega učenja, ki omogočajo ohranjanje pridobljenih znanj in pridobivanje novih znanj in veščin spremljanje na različne športne, kulturne ali druge prireditve; spremljanje na prostočasne dejavnosti, delavnice; druženje in pogovor o različnih temah z osebo, ki ni sorodnik; podpora, usmerjanje, pomoč pri izletih, kopanju na morju, v bazenu; podpora, pomoč pri obiskovanju sorodnikov, prijateljev
- ✓ prebivanje s podporo za čim samostojnejše življenje v skupnosti, podporo za samostojno bivanje, aktivno življenje v skupnosti, krepitev socialne mreže (Informiranje in usmerjanje pri urejanju osebnih zadev, Svetovanje in podpora pri načrtovanju in izvedbi dnevnih življenjskih opravil, Družabništvo in spodbujanje k vključevanju v okolje ter širitvi socialne mreže, Strokovna podpora pri izvajanju storitev iz prvih treh točk
- ✓ ohranjanje socialne vključenosti starejših invalidov (nad 65 let) dejavnosti za starejše od 65 let za zmanjševanje socialne izključenosti in potrebe po institucionalnem varstvu, za ohranjanje samostojnosti in kakovosti življenja v skupnosti.

Če boste poslušali oddajo v arhivu (<https://soundcloud.com/radiozelenival/odprta-dlan-jasna-kofol-pomo>), boste lahko zvedeli tudi, da so enote varstveno delovnega centra na osmih različnih lokacijah po Sloveniji: v Ljubljani, Ivančni Gorici, Višnji Gori, Kočevju, Novi Gorici in Murski Soboti, in institucionalnega varstva odraslih oseb s posebnimi potrebami na Igu, Višnji Gori in tudi v Murski Soboti.

S čem vsem se ukvarjajo v invalidskem podjetju Želva, ki je nastalo že pred več kot 30. leti, pa boste izvedeli v naši prihodnji številki.

POMAGAJMO VERIGI!

Na obisku pri uporabnikih programa Veriga

Foto: arhiv ZIFS

Kot ste že lahko prebrali na straneh Sporočevalca, so nam letos odobrili za naš **nosilni program Veriga psihosocialne oskrbe in druženja** samo **13.949,51 eur za vse leto za šest izvajalcev**, ki sleherni dan obiskujejo najtežje invalide in jim lajšajo življenje. S temi sredstvi ni mogoče pokriti niti stroškov izvedbe. Ta sredstva so bila porabljena že v drugem mesecu tega leta, zato se obračamo s prošnjo na vse dobre ljudi in bralce tega časnika, ki ga prebirate že od leta 2010 naprej.

V nekaj vrstnicah ni mogoče povedati, kolikim ljudem je bilo pomagano od začetka tega programa, ki **sega 23 let nazaj**. Gre za **invalide, ki so izpadli iz vseh socialnih mrež** in so se jim v finalni fazi pridružile tudi številne bolezni, kar je bilo mogoče tudi vzrok, da so počasi na njih pozabili tudi prijatelji in svojci. Verigo so prepoznali, kot izjemno uspešen program, tudi naši voditelji, saj smo leta 2011 prejeli visoko državno odlikovanje s strani takratnega **predsednika države dr. Danila Türka**, pa koncem leta 2021 s strani prav tako takratnega **predsednika Boruta Pahorja** ter leta 2018 medaljo Občine Medvode in številnih drugih institucij ter ustanov.

Moralna priznanja so izjemnega pomena, vendar pa je potrebno vedno znova plačevati vse stroške, kar nam brez vaše pomoči ne bo uspelo. Zato se obračamo na vas s to prošnjo za obstanek programa Veriga psihosocialne oskrbe in druženja v naši državi!

<p>Ime plačnika UPN QR - potrdilo</p> <p>Namen in rok plačila Humanitarni prispevek</p> <p>Znesek EUR</p> <p>IBAN in referenca prejemnika SI56 0201 1005 0722 866, LJBAS12X SI00 2025</p> <p>Ime prejemnika Združenje invalidov - Forum Slovenije Linhartova 3, 1000 Ljubljana</p>	<p>Koda QR</p> <p>IBAN plačnika</p> <p>Referenca plačnika</p> <p>Ime, ulica in kraj plačnika</p> <p>Znesek EUR</p> <p>Datum plačila</p> <p>Nujno</p> <p>Koda namena CHAR</p> <p>Namen plačila humanitarni prispevek</p> <p>IBAN prejemnika SI56 0201 1005 0722 866</p> <p>Referenca prejemnika SI00 2025</p> <p>Ime, ulica in kraj prejemnika Združenje invalidov - Forum Slovenije Linhartova 3, 1000 LJUBLJANA</p> <p>UPN QR</p>
---	---

Naš **TRR** je **SI56 0201 1005 0722 866** odprt pri NLB d.d.. Pri plačilu navedite **sklic 00 2025**, koda namena je **CHAR**. Ime prejemnika je: **Združenje invalidov – Forum Slovenije, Linhartova 3, 1000 Ljubljana**. Humanitarni prispevek lahko uveljavljate tudi kot davčno priznano olajšavo.

TEČEM, DA POMAGAM SLEPIM OSEBAM

Igor Miljavec

NEDELJA, 11. 5. 2025,
OD 9.00 DO 11.00
V ŠPORTNEM PARKU NOVA GORICA

Vsa darovana sredstva namenimo
slepim in slabovidnim otrokom ter njihovim družinam

11. mednarodna dobrodelna prireditev

Foto: MDSS Nova Gorica

Mednarodna, dobrodelna, netekmovalna in družabna prireditev **Tečem, da pomagam** letos praznuje 11. obletnico. Pripravljamo jo podpisane ustanove. Srečamo se v nedeljo, **11. maja 2025**, med 9. in 11. uro v Športnem parku v Novi Gorici. Prireditev, ki obsega rekreativni tek in hojo po atletski stezi ob nogometnem igrišču, je primerna za ljudi vseh starosti in **ne glede na njihove gibalne omejitve**.

Ob darovanem prispevku vsak prejme lističe za štetje krogov. Prispevate pa lahko tudi z SMS-sporočili s ključno besedo SLEPI (ali SLEPI5) na številko 1919. Za vsak krog, ki ga bomo pretekli ali prehodili letos, bo podjetje PALSIT d.o.o. in LABORPLAST d.o.o. darovalo društvu MDSSNG 50 centov. Vsa sredstva od pretečenih krogov (prispevke udeležencev, donacije prek SMS in donacije podjetja PALSIT d.o.o. in LABORPLAST d.o.o.) bomo namenili **za strokovno podporo slepim in slabovidnim otrokom, mladostnikom in njihovim družinam**.

Na prireditvenem prostoru bodo **potekale še druge dejavnosti**: tek z zavezanimi očmi, poligon za hojo z belo palico, novogoriški Center za krepitev zdravja pa bo predstavljal svoje programe.

Sporočevalca izdaja Združenje invalidov – Forum Slovenije, Linhartova 3, p.p. 3534, 1116 Ljubljana

Glavni in odgovorni urednik: Borut S. Pogačnik

Tajnica uredništva: Katarina Lukešević

Telefon: 041/381-679; e-naslov: info@zifs.si

Mednarodna standardna serijska številka: ISSN 2630 – 3639

Z odločbo Ministrstva za kulturo z dne 16.12.2020 je elektronski medij »Sporočevalec« v razvidu medijev pod zaporedno številko 2378.

Uredniški odbor sestavljajo: Borut Sever (FIHO), Luka Pavlin (ZDSSS), Anton Petrič (ZDGNS), Jože Globokar (ZPS), Anja Pišlar (Zveza Sožitje), Edvard Rednak (ZMS), Drago Perko (Zveza ŠIS – SPK), Irena Vovk Terčič (Zveza Sonček so.p.), Niko Kostjukovskij (predstavnik bralcev)
Izhajanje revije podpirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij in Ministrstvo za kulturo.